

Handläggare:
Krister Stralström, 08-508 29 758

Till
Miljörörelsen

Remissen om Förslag på regional vattenförsörjningsplan

Svar på remiss från Miljörörelsen (dnr 133-1754/2017).

Sammanfattning

Koncernledningen ställer sig bakom den regionala vattenförsörjningsplanens mål och strategier, vilka ska ligga till grund för den fortsatta planeringen.

Koncernledningen anser att planen är välskriven och att den ger en bra förståelse för hur vattenproduktionen och distributionen sker i länet och dess tillhörande risker. Det är dock svårt att i detta tidiga skede överblicka vilka konsekvenser de beskrivna åtgärderna kommer att få för koncernen och dess dotterbolag Stockholm Vatten och Avfall AB. Det är bra att åtgärderna samlas i en tabell och att det tydliggörs vem som har huvudansvaret för respektive åtgärd.

Koncernledningen vill i samstämmighet med Stockholm Vatten och Avfalls remissvar betona att det är av yttersta vikt att minimera risken för kontaminering av Mälaren. Ett viktigt steg i detta är exempelvis genomföra ett aktivt uppströmsarbete där kommuner, markägare och andra intressenter får ökad kännedom om hur risken för kontaminering minskas.

Koncernledningen ser även gärna att det i framtida arbete tas fram konkreta förslag på de investeringar i infrastruktur som behövs för att öka redundansen och flexibiliteten i vattenförsörjningen i länet, speciellt utifrån de utmaningar genom bl.a. befolkningsökningen, som aktörerna står inför.

Ärendet

Vattenförsörjningsplanen är en gemensam strategi för vattenförsörjningen i Stockholmsregionen. Planen är en del av den regionala utvecklingsplaneringen och ett viktigt komplement till RUFSS 2050. Det övergripande syftet med planen är att säkra dricksvattenförsörjningen i Stockholms län ur ett flergenerationsperspektiv.

Planen har definierat tre mål, dessa är:

1. Ett av de fem stora vattenverken i länet ska kunna tas ur drift under en månad och leveransen av dricksvatten i regionen ska ändå kunna fortgå utan samhällskritiska störningar

2. De vattenresurser som i denna vattenförsörjningsplan är högst respektive högt regionalt prioriterade ska säkras för framtiden
3. Länets aktörer med ansvar för vattenförsörjning ska ha fungerande samverkansformer som bidrar till att målen kan nås och att nödvändiga åtgärder kan genomföras.

Flera av de åtgärder som är nödvändiga för att förbättra och säkra länets dricksvattenförsörjning behöver finansieras genom större gemensamma investeringar. Beslut om detta krävs av flera olika parter, vilket i sin tur förutsätter en gemensam syn på inriktningen av dricksvattenförsörjningen. Avsikten är att alla berörda aktörer ska ställa sig bakom planens mål och strategier. Därutöver är det angeläget att regionens aktörer kan genomföra behövliga åtgärder samt att det finns en samsyn om vilka de viktigaste vattenresurserna är.

Den regionala vattenförsörjningsplanen behöver hållas aktuell. Länsstyrelsen i Stockholms län, Storstockholm samt Tillväxt- och regionplaneförvaltningen vid Stockholms läns landsting är ansvariga för att stämma av och följa upp planen. Vattenförsörjningsplanens åtgärder föreslås följas upp varje år i anslutning till VAS-rådets (Vatten- och avloppssamverkan i Stockholms län) årsmöte. Resultatet av uppföljningen ska redovisas i det gemensamma Miljö- och samhällsbyggnadsrådet, där ansvariga aktörer ingår.

Miljörörelsen har remitterat "Förslag på regional vattenförsörjningsplan" till bl.a. Stockholms Stadshus AB, som i sin tur remitterat vidare till dotterbolaget Stockholm Vatten och Avfall. Nedan följer en redovisning av bolagets remissvar i huvudsak. Remissvaret i sin helhet återfinns i bilagan.

Underremiss

Stockholm Vatten och Avfall AB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholm Vatten och Avfall har kontinuerligt bidragit med kunskap och uppgifter till det remissförslag som nu finns framtaget. Bolaget anser att planen är välskrivna, hålls på en bra generell nivå och skapar förståelse för länets vattenproduktion och -distribution.

Bolaget vill framföra att det tydligt bör framkomma att redovisade uppgifter över möjliga producerade vattenmängder är under optimala förhållanden. Utöver den dagliga driften kommer en ökande befolkning, klimatförändringar och ett reinvesteringsbehov att medföra att produktionen inte är statisk och i perioder kommer produktionskapaciteten vara lägre än normalt. Det bör därför tydligt framgå att redovisade flöden är teoretiska och kommer att förändras över tid.

En växande region innebär även en ökad hotbild med länets enda större råvattentillgång, Mälaren. För att säkerställa dricksvattentillgång i ett längre perspektiv är det därför av yttersta vikt att minimera risken för kontaminering av Mälaren. Ett sådant arbete kan exempelvis genomföras genom ett aktivt uppströmsarbete där kommuner, markägare och andra intressenter får ökad kännedom om hur risken för kontaminering minskas.

Länets tre stora vattenproducenter, Norrvatten, Telge Nät och Stockholm Vatten och Avfall har under framtagandet av den regionala vattenförsörjningsplanen kontinuerligt inkommit med synpunkter och uppgifter. I länet finns dock även mindre producenter vilka vid större störningar skulle kunna bidra med dricksvatten i ett mindre omfattande regionalt perspektiv. För att möjliggöra sådana leveranser krävs dock att infrastruktur finns på plats, såsom ledningsnät och kapacitet i verk. Det är därför viktigt att sådana perspektiv belyses i det vidare arbetet (bilaga 1).

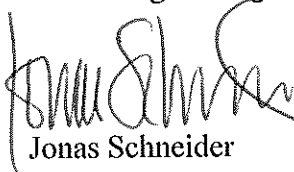
Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen ställer sig bakom den regionala vattenförsörjningsplanens mål och strategier, vilka ska ligga till grund för den fortsatta planeringen.

Koncernledningen anser att planen är välskriven och att den ger en bra förståelse för hur vattenproduktionen och distributionen sker i länet och dess tillhörande risker. Det är dock svårt att i detta tidiga skede överblicka vilka konsekvenser de beskrivna, men generella, åtgärderna kommer att få för koncernen och dess dotterbolag Stockholm Vatten och Avfall. Det är dock bra att åtgärderna samlas i en tabell och det tydliggörs vem som har huvudansvaret för respektive åtgärd.

Koncernledningen vill i samstämmighet med Stockholm Vatten och Avfall betona att det är av yttersta vikt att minimera risken för kontaminering av Mälaren. Ett viktigt steg i detta är exempelvis att genomföra ett aktivt uppströmsarbete där kommuner, markägare och andra intressenter får ökad kännedom om hur risken för kontaminering minskas.

Koncernledningen ser även gärna att det i framtida arbete tas fram konkreta förslag på de investeringar i infrastruktur som behövs för att öka redundansen och flexibiliteten i vattenförsörjningen i länet, speciellt utifrån de utmaningar genom bl.a. befolkningsökningen, som aktörerna står inför.

Jonas Schneider

Vice VD

Bilagor

1. Remissvar Stockholm Vatten och Avfall AB

ERIK KARLSSON
ENHETSCHEF
PROJEKT STRATEGISK PLANERING

REMISSVAR

Till: Stockholm Stadshus AB
Att: Sara Wallin
105 35 Stockholm
sara.wallin@stadshusab.se
remiss@stadshusab.se

REMISSFÖRSLAG REGIONAL VATTENFÖRSÖRJNINGSPLAN FÖR STOCKHOLMS LÄN

Sammanfattning

Stockholm Vatten och Avfall har kontinuerligt bidragit med kunskap och uppgifter till det remissförslag som nu finns framtaget. Bolaget anser att planen är välskriven, hålls på en bra generell nivå och skapar förståelse för länets vattenproduktion och -distribution.

Bolaget vill framföra att det tydligt bör framkomma att redovisade uppgifter över möjliga producerade vattenmängder är under optimala förhållanden. Utöver den dagliga driften kommer en ökande befolkning, klimatförändringar och ett reinvesteringsbehov att medföra att produktionen inte är statisk och i perioder kommer produktionskapaciteten vara lägre än normalt. Det bör därför tydligt framgå att redovisade flöden är teoretiska och kommer att förändras över tid.

En växande region innebär även en ökad hotbild med länets enda större råvattentillgång, Mälaren. För att säkerställa dricksvattentillgång i ett längre perspektiv är det därför att yttersta vikt att minimera risken för kontaminering av Mälaren. Ett sådant arbete kan exempelvis genomföras genom ett aktivt uppströmsarbete där kommuner, markägare och andra intressenter får ökad kännedom om hur risken för kontaminering minskas.

Länets tre stora vattenproducenter, Norrvatten, Telge Nät och Stockholm Vatten och Avfall har under framtagandet av den regionala vattenförsörjningsplanen kontinuerligt inkommit med synpunkter och uppgifter. I länet finns dock även mindre producenter vilka vid större störningar skulle kunna bidra med dricksvatten i ett mindre omfattande regionalt perspektiv. För att möjliggöra sådana leveranser krävs dock att infrastruktur finns på plats, såsom ledningsnät och kapacitet i verk. Det är därför viktigt att sådana perspektiv belyses i det vidare arbetet.

Generella synpunkter

Den regionala vattenförsörjningsplanen är framtagen av länsstyrelsen i samarbete med de större vattenproducenterna i Stockholms län. Stockholm Vatten och Avfall har medverkat i såväl arbetsgrupp som styrgrupp och har under processen inkommit med uppgifter och kommentarer.

Planen är välskriven, hålls på en bra generell nivå och skapar förståelse för hur vattenförsörjningen i stort är uppbyggd. Den föreslår ett antal målsättningar som vattenproducenter, kommuner, landsting och länsstyrelse ska uppnå på kort och längre sikt. I arbetsprocessen har framförallt större vattenproducenter, landsting och länsstyrelse medverkat, medan kommuner och kommunala bolag endast medverkat vid ett fåtal tillfällen. Uppföljning av mål föreslås ske vid VAS-rådets årsmöten där samtliga parter medverkar. Stockholm Vatten och Avfall är positiva till att VAS-rådet får ett ansvar för uppföljning av att åtgärder genomförs.

Mälaren är idag landets viktigaste vattenresurs. Mälaren nyttjas dock för fler ändamål än vattenproduktion och är även en av våra viktigaste farleder och påverkas även av markanvändningen i tillrinningsområdet. I flera kapitel benämns vikten av att vattenskyddsområde är upprättade eller ska upprättas och beskrivs i dessa fall som slutet av en längre process. Området runt Mälaren är i stark tillväxt vilket ställer krav på såväl bostadsbyggnation som infrastruktur vilket innebär att såväl behovet av som hotet mot Mälaren ökar. En robust vattenförsörjning kräver därför att upprättande av vattenskyddsområde inte är en slutpunkt utan en startpunkt för en kommande process i vilken samtliga kommunala, regionala och statliga aktörer är viktiga parter. Exempel på hur denna process kan tas vidare än genom ett aktivt uppströmsarbete i vilket vattenproducenterna upplyser markägare, tekniska förvaltningar och andra aktörer hur hotbilden mot Mälaren kan sänkas.

Prioriterade dricksvattenresurser

Under kapitel 5 föreslås ett antal prioriterade vattenresurser, både delar av Mälaren men även mindre grund- och ytvatten där vissa nyttjas redan idag medan andra är potentiella för framtiden. I del två förs diskussioner om att de större vattenverken ska ha fler intagsledningarna från nya delar av Mälaren och därmed öka redundansen. Dessa kommer att ha en större kapacitet än många av de resurser som benämns ha hög prioritet men finns inte omnämnda i tabellen. De eventuellt tillkommande delarna av Mälaren bör föras in i tabellen.

Dricksvattenförsörjning i den växande Stockholmsregionen

I kapitel 8 redovisas figur 1, vilken visar de tre större vattenproducenternas ledningsnät. Figuren ger en introduktion till hur systemen förhåller sig till varandra. Samverkan måste dock även kunna ske i en mindre skala. Vid en eventuell störning kan det finnas möjlighet för kommuner med egna vattentäkter att stötta grannkommuner. I dessa situationer krävs att infrastruktur är på plats, att mindre vattenverk kan öka sin produktionskapacitet, stängda ventiler mellan kommuner kan öppnas och en leverans ske över kommungränser. Vattenförsörjningsplanen saknar detta perspektiv och det är viktigt att detta innefattas av planens målpunkter för framtida uppföljning i VAS-rådet.

I grunden bör respektive kommun ha erforderlig kapacitet att producera eller ta emot, och distribuera vatten i den utsträckning behovet finns, oberoende av de drift- och underhållsåtgärder som genomförs på den egna anläggningen. Robustheten kan inte heller begränsas till enkom elförsörjning utan måste även ta höjd för andra behov såsom kemikalier samt transporter och hantering av dessa, IT-system, utbildning och kompetens och så vidare. Detta ska omfattas av systematiska risk- och sårbarhetsanalyser där elförsörjning är en faktor i ett större sammanhang.

Läckage uppstår från ledningar oavsett ålder. Vilka ledningar som är i behov av förnyelse bestäms ofta i en kombination av risk, konsekvens och en historik utifrån tidigare störningar. Ålder kan ge indikationer på en lednings status, om det finns behov av en utökad kontroll, men ska inte vara en orsak till varför en ledning bör bytas ut. I kapitel 8.3.2 beskrivs att ledningar lagda mellan 1960 och 1980 ska ha ett högre behov av förnyelse än övriga, vilket inte stämmer. I Stockholm har ledningar lagda mellan 1930 och 1960 högst läckfrekvens, men läckage förekommer även på större nylagda PE-ledningar där skarvmetoder inte fungerat tillfredställande. De större PE-ledningarna har ofta en högre konsekvens vid avstängning än de lokala ledningarna och det är en sammantagen bedömning som måste göras innan förnyelsebehovet konkretiseras.

Sårbarheter i länets dricksvattenförsörjning

I kapitel 9 förs diskussion angående scenarier i de fall ett av regionens större vattenverk faller bort under en månad. I kapitlet beskrivs konsekvenser i form av producerade och levererade mängder från regionens övriga vattenverk. Enligt gällande befolkningsprognoser kommer befolkningen att öka med cirka 40% fram till 2040 vilket kommer att generera ett ökat behov av vattenproduktion. Klimatförändringar kommer dessutom sannolikt att medföra mindre grundvattenresurser samt en ökad temperatur på råvatten och därmed utgående producerat dricksvatten, vilket ökar bakteriell tillväxt. På grund av åldrande anläggningar står såväl Norrvattens som Stockholm Vatten och Avfalls vattenverk inför omfattande reinvesteringar. Alla dessa faktorer påverkar hur stora mängder dricksvatten som kan produceras, vilket innebär att de siffror den regionala vattenförsörjningsplanen redovisar är teoretiska och inte konstanta över tid. Det måste tydligt framkomma att detta är ett kraftigt generaliserat tillstånd baserat på optimala förhållanden utifrån dagens förutsättningar. Uppmålet scenario är därför något positivt och speglar sannolikt inte verkligheten fram till dess att produktions- och leveranskapaciteten har säkerställts genom omfattande utbyggnationer.

I kapitel 9.1.3 anges att Bornsjön har en uttagskapacitet på 200 000 m³/dygn. Denna siffra motsvarar hur mycket Stockholm Vatten och Avfall har tillstånd att tappa ut från Bornsjön. Praktiskt finns dock bara möjlighet att under optimala förhållanden ta ut 180 000 m³/dygn, beroende på sjöns nivå. I takt med att sjöns nivå sjunker kommer siffran att avta.

En kombination av strategier behövs

Stockholm Vatten och Avfall anser att en kombination av de olika strategier vilka presenteras i kapitel 12, kan bli aktuella i framtiden. Vattenverken står inför ett större tekniksprång där en gammal teknik kommer att delvis fasas ut mot en ny, med större komplexitet men även större möjligheter. Vid ombyggnationer i verken kommer dessa att utformas på ett mer flexibelt sätt där

enskilda processteg enklare kan utformas efter morgondagens förutsättningar. Vilken teknik som väljs är även beroende av råvattnets kvalitet och förutsättningar, varför nya intagspunkter kan bli aktuella. I de fall ny intag planeras kommer nya vattenskyddsområden behöva upprättas med de konsekvenser detta innebär. Att hitta en ny reservvattentäkt som täcker produktionsbehovet för Lovö vattenverk kommer dock inte bli aktuellt inom överskådlig framtid då ingen täkt är tillräckligt stor. Strategi B studerar dessutom konsekvenser av att hela Mälaren är utslagen och vattenproducenternas möjlighet att leverera under sådana förhållanden, något som inte diskuterats tidigare i rapporten vilket skapar en otydlighet, i synnerhet då åtgärdsförslagen presenteras.

Att hela Mälaren slås ut är ett scenario som Stockholm Vatten och Avfall ser som osannolikt då Mälarens strömmar kommer ur olika flöden; ett från norr och ett från väster. Skulle en sådan händelse inträffa kommer detta kommuniceras externt mot allmänheten vilket skulle medföra att hela mälardalsregionen befinner sig i ett nödvattenläge och vattenförbrukningen hos brukarna skulle då vara lägre än normalt. Att diskutera åtgärder för en sådan strategi är därför inte relevant.